

Flere indgange til merudgiftsydelse efter servicelovens § 100

af konsulent Erik Jappe

Reglerne om merudgiftsydelse i [servicelovens § 100](#) er ikke så ligetil at forstå hverken for borgerne eller for sagsbehandlerne i kommunerne. Det ser vi jævnligt eksempler på i DUKH. Vi ser også eksempler på, at borgerne ikke får behandlet deres ansøgninger i forhold til alle de muligheder for hjælp, der er i servicelovens § 100 og i den tilhørende [merudgiftsbekendtgørelse](#). Der er nemlig flere selvstændige indgangsvinkler for at få merudgiftsydelse efter § 100, og der er ikke de samme betingelser knyttet til de forskellige indgangsvinkler.

Indgangsvinkler

Første indgangsvinkel: Kommunen skal efter servicelovens § 100 og merudgiftsbekendtgørelsen § 1 yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem det fyldte 18. år og folkepensionsalderen med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Med varigt nedsat funktionsevne forstås en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Der kan ydes hjælp til alle typer af merudgifter efter bestemmelsen.

Kriterie: Funktionsevnekriterie.

Anden indgangsvinkel: Efter merudgiftsbekendtgørelsen § 2 gælder det, at personer, som har medfødte misdannelser eller mangler, men ikke synligt eller umiddelbart konstaterbar nedsat funktionsevne, kan få hjælp til dækning af merudgifter til diæt - og kun til merudgifter til diæt - når forskrifter om diæt og lignende følges.

Kriterie: "Diagnosekriterie".

Bemærk i øvrigt, at det ikke er en betingelse for at få hjælp efter denne indgangsvinkel, at lidelsen har konsekvenser for den enkelte af indgribende karakter i den daglige tilværelse, som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Bemærk endvidere jf. den nu kasserede [principafgørelse 114-13](#), at "diagnosen skal være dokumenteret, men der stilles ikke i bekendtgørelsen krav om, at lidelsen skal have en vis sværhedsgrad."

Det betyder, at det normalt gældende funktionsevnekriterium for hjælp efter § 100 ikke gælder her, men derimod gælder der her et diagnosekriterium.

Tredje indgangsvinkel: Efter merudgiftsbekendtgørelsen § 3 gælder det, at personer, som på grund af deformiteter eller ganske særlig legemsbygning eller lignende har behov for særligt dyrt eller særligt udformet tøj, kan få hjælp til merudgifter hertil. Det samme gælder merudgifter til be-

klædning, der er nødvendig på grund af ekstraordinært slid på tøj og sko, herunder ekstraordinært slid på ortopædiske sko. Bestemmelsen giver kun mulighed for hjælp til tøj og sko.

Kriterie: "Handicapkriterie".

Bemærk i øvrigt, at det normalt gældende funktionsevnekriterium for hjælp efter § 100 heller ikke gælder her, men derimod gælder der et handicapkriterium.

Hjælp efter alle 3 indgangsvinkler

En borger kan godt få hjælp til merudgifter efter alle 3 indgangsvinkler, hvis alle betingelser er opfyldt. Den typiske situation er dog, at borgeren ikke opfylder betingelserne i første indgangsvinkel, hvor borgeren så evt. kan få hjælp efter anden eller tredje indgangsvinkel. Se evt. også [Praksisnyt nr. 9 fra DUKH/november 2011](#), hvor du kan finde svar på spørgsmålet: "Skal alle lidelser indgå i vurderingsgrundlaget ved ansøgning om hjælp efter § 100 i serviceloven?"

Fælles regler

Reglerne i merudgiftsbekendtgørelsen om beregning af hjælpen, omberegning m.v. er fælles for hjælp for de 3 indgangsvinkler. Det betyder bl.a., at udmåling af tilskuddet sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte, og at der er en samlet bagatelgrænse på 6.408 kr. (2017).

Mere om hjælp til diætkost

Indtil udsendelsen af [principafgørelse 67-16](#) var der en bredere forståelse af begrebet medfødt misdannelse. Det betød bl.a., at borgere med laktoseintolerans og cøliaki blev anset for omfattet af bestemmelsen. Det fremgik således af den nu kasserede [principafgørelse 114-13](#), at Ankestyrelsen fandt, at en ansøger med laktoseintolerans kunne få hjælp til dækning af merudgifter til diæt.

Med udsendelsen af [principafgørelse 67-16](#) er det nu blevet fastslået, at

- personer med cøliaki, laktoseintolerans eller fødevarereallergi ikke er omfattet af den personkreds, der er berettiget til dækning af merudgifter til diæt efter § 2 i merudgiftsbekendtgørelsen, idet disse lidelser ikke kan karakteriseres som medfødte lidelser, der berettiger til hjælp til dækning af merudgifter til diæt,
- en genetisk defekt eller disposition for at udvikle en lidelse er ikke det samme som, at lidelsen er medfødt,
- det at cøliaki kan sidestilles med phenylketonuri (PKU eller Føllings sygdom) betyder ikke, at cøliaki skyldes en medfødt misdannelse eller mangel (phenylketonuri)

er en stofskiftedefekt, der medfører en uundgåelig gradvis mental retardering, hvis personen ikke følger en streng diæt),

- særbestemmelsen om hjælp til dækning af merudgifter til diæt efter merudgiftsbekendtgørelsen er en udvidelse af den personkreds, der efter bestemmelsen i serviceloven om merudgifter til voksne har ret til dækning af merudgifter,
- særbestemmelsen blev indført med henblik på at yde hjælp til personer med phenylketonuri,
- særbestemmelsen skal fortolkes i forhold til det oprindelige formål med bestemmelsen.

Borgere med cøliaki m.v. må nu opfylde betingelserne i første indgangsvinkel, hvis de skal have hjælp til diætkost m.v.

Mere om hjælp til beklædning, sko m.v.

I [principafgørelse 60-13](#) har Ankestyrelsen truffet denne afgørelse:

"En ansøger med benprotese kunne få hjælp til dækning af merudgifter til tøj, sko og ekstraordinært slid herpå. I bekendtgørelsen om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse er der en særlig regel i § 3 om hjælp til dækning af merudgifter til tøj, sko og ekstraordinært slid herpå. Efter denne regel er det ikke en betingelse for at få hjælp, at lidelsen har konsekvenser for den enkelte af indgribende karakter i den daglige tilværelse, som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Ansøger var således berettiget til hjælp efter bekendtgørelsens § 3, selv om han ikke var omfattet af personkredsen i servicelovens § 100."

Det betyder igen, at det normalt gældende funktionsevnekriterium for hjælp efter § 100 heller ikke gælder her, men derimod gælder der et handicapkriterium.

Helhedsvurdering

Hvis en borger med nedsat funktionsevne søger kommunen om hjælp til en eller flere merudgifter, herunder diætkost og beklædning, skal kommunen selvfølgelig vurdere, om de almindelige bestemmelser i servicelovens § 100 er opfyldte. Dvs. kommunen skal vurdere, om borgeren tilhører målgruppen for § 100.

Hvis kommunen ikke finder, at borgeren har en varig nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger, vil borgeren ikke opfylde den overordnede første indgangsvinkel for at være berettiget til hjælp efter § 100.

Kommunen er efter [retssikkerhedslovens](#) § 5 forpligtet til at behandle en ansøgning om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at yde hjælp efter den sociale

lovgivning. Det betyder i forhold til borgere med behov for hjælp til diætkost og for borgere med behov for hjælp til beklædning m.v., at kommunen efterfølgende af egen drift skal tage stilling til, om der er mulighed for at yde hjælp efter merudgiftsbekendtgørelsens § 2 (diætkost) og (§ 3) beklædning.

Det kniber med helhedsvurderingen

I DUKH oplever vi, at en række kommuner ikke får foretaget den lovpligtige helhedsvurdering i praksis. I [Nyt fra Ankestyrelsen nr. 2/2012](#) er omtalt en praksisundersøgelse, hvoraf fremgår, at det kniber med helhedsvurderingen ved afslag på hjælp til ledsagerordning efter servicelovens § 97. Under overskriften "Helhedsvurderingen kan blive bedre" står der bl.a.:

"Selvom størstedelen af afslagene efter servicelovens § 97 er korrekte, er der et flertal af sager, hvor nævnet har vurderet, at kommunernes helhedsvurdering ikke er god nok. Størstedelen af disse sager drejer sig om afslag på hjælp efter § 97 på grund af behov for socialpædagogisk bistand. I de fleste tilfælde har et sådant afslag ikke ført til, at kommunen også har vurderet ansøgningen om ledsagelse efter andre regler, særligt servicelovens § 85. Kommunerne skal derfor skærpe fokus på at behandle en ansøgning om hjælp efter alle de muligheder, der findes i den sociale lovgivning."

Det er vores indtryk i DUKH, at samme betragtninger kan anføres i forhold til de forskellige indgangsvinkler til servicelovens § 100. Det er således vigtigt i forhold til ansøgninger efter servicelovens § 100, at kommunen foretager helhedsvurderingen og får afklaret, om borgeren har ret til hjælp efter en - eller flere - af de 3 indgangsvinkler.

Garantiforskrift

Pligten til at foretage helhedsvurdering efter retssikkerhedslovens § 5 er en såkaldt garantiforskrift, som kommunen skal overholde (læs mere herom i [Praksisnyt nr. 33/2014](#)).

Afrunding

Når en borger søger om merudgiftsydelse til dækning af en eller flere merudgifter, skal sagsbehandleren være opmærksom på alle 3 indgangsvinkler, der kan ydes hjælp efter.

Hvis sagsbehandleren ikke vurderer en ansøgning om f.eks. diætkost i henhold til merudgiftsbekendtgørelsen § 2, når der er givet afslag på hjælp efter hovedbestemmelsen i merudgiftsbekendtgørelsen § 1, har sagsbehandleren ikke overholdt sin pligt til at foretage en helhedsvurdering af sagen. Dermed har sagsbehandleren ikke overholdt en garantiforskrift, og Ankestyrelsen vil som klageinstans vurdere, om overtrædelsen skal medføre, at kommunens afgørelse bliver ugyldig.